

Løsning av gjeldsproblemer samtidig med spilleavhengighet – game over

Torleif Kahrs
Kahrs Asesoria

Individnivå - samfunnsnivå

- Opptatt av gjeldsproblemer på samfunnsnivå
 - Hvorfor «pushe» individer for samfunnsforhold som setter dem i gjeld?
 - Politisk arbeid
- Dømt til å møte problemet på individnivå
 - Liten hjelp til individ hvis løsning av dennes problem forutsetter løsning av et samfunnsproblem
 - I enkeltsaker, konsentrere oss om vår og rådsøkers påvirkingsradius
 - Uansett samfunnsforhold
 - Enkeltindivid som aktør fremfor offer
 - Ansvar for egne handlinger
- Rykter om at man kan slippe å betale spillegjeld? **Glem det!** Eller bestill tjenesten hos de som mener å kunne tilby dette.
- Streng tilnærming

Felles brukere, hvorfor det?

- I utgangspunktet bør spilleavhengige ikke være felles brukere hos behandlingsapparat mot spilleavhengighet og hos gjeldsrådgiver.
- Spilleavhengighet et økonomisk sort hull – uforenlig med gjeldsløsning = tiltak som forutsetter en planmessig og stram disponering av økonomien
- Økonomistyringstiltak som forvaltning av inntekt, feil medisin, heller ingen annen snarvei
- Antatt «psykiske behov» er underordnet økonomiske og juridiske betingelser

Felles brukere, hvorfor det?

- Hvis svaret skal være ja på hvorfor vi skal ha felles brukere, kreves det en avgrensning og en spesifisering
- Nemlig:
 - Gjeldsrådgiver tar ikke imot bestillinger om konkrete forskutterte resultater av rådgivningen
 - Gjeldsrådgiver kan helle ikke kreve det samme av behandlingsapparatet (mot spilleavhengighet)
- Hva da, hvem kan kreve hva av hvem?
 - Alle krav må stilles til brukeren
 - Hjelpeapparatet må støtte hverandre i å la være å skåne bruker for konsekvenser av manglende ivaretagelse av egenansvaret

Gjeldsproblem som problemskjold

Hvilket problem må løses først? Gjeld som problemskjold for andre problemer

«Hvis ikke jeg får en ordning på gjelda, vil jeg ikke ha psykiske krefter til å gjøre det jeg må for å bli kvitt spilleavhengigheten»

Slik bestilling som grunnlag for samarbeid er herved avvist!

- Hvis løsning av gjeldsproblem skyves foran løsning av spilleavhengighet, fare for at begge problemene blir stående uløst
- Tillates først ett slikt problemskjold, sannsynlighet for at det kommer flere

Gjeldsproblem som problemskjold

Hvilket problem må løses først?

- Krav: Jobbe med løsning av problem A uten krav om at problem B eller C er løst først
- Likevel når det gjelder gjeld:
 - Skille mellom kontroll i ukontrollen og endelig løsning
 - IKKE endelig løsning som krever gjeldsforhandlinger og/eller nye forpliktende avtaler, sammen med aktiv spilleavhengighet
 - MEN rådgivning om
 - Gjeldende lover og prinsipper som styrer en situasjon med gjeld ute av kontroll
 - Tips til ensidig tilpasning på skyldnersiden
 - = kontroll i ukontrollen

Konsekvenser av disposisjoner hos bruker som ikke kan repareres i nåtid

- Fram for retten til å spille seg fra gård og grunn!
- Hvis enkle grep for å beholde bolig i fare, selvsagt utnytte muligheter som finnes
- Likevel: Ikke uten videre ressurskrevende aksjoner for å redde en bolig hvis trolig at adferd/spilleavhengighet vil sette bolig i fare på nytt.
 - Ikke tro på «løfter» om endret adferd, bare tro på handling
 - Nedtone idealet om eid bolig hvis økonomisk adferd uforenlig med å eie bolig
 - Mange allerede uttømt alle muligheter for refinansiering før de kommer til rådgivning
 - Snakke tidlig og tydelig om muligheten for at man må flytte
 - Undersøke om enda mulighet for frivillig boligsalg
 - aLa tvangssalget gå sin gang

Når spilleadferd rammer uskyldig nærstående

- Gi bruker mulighet til å handle ansvarlig i hvert fall nå, finne ny bolig, forberede flytting etc.
- Hvis bruker ikke tar ansvar, og dette rammer uskyldig tredjepart som f.eks. barn
 - Hvor slutter voksenvernet, og hvor begynner barnevernet?
- Noen tiltak, som f.eks. Startlån kan ha hensyn til barn som tildelingskriterium. Men i utgangspunktet må bruker forholde seg til til de samme løsningene, eller ikke tilgjengelige sådanne – med eller uten barn

Unngå skjerming av rådsøker

- Tidligere ment på alvor

Peder Ås er i kontakt med oss på grunn av sin vanskelige livssituasjon. Han står overfor et sammensatt problempanorama. Avhengighetsproblematikk og andre belastende forhold, har medført problemer med å forholde seg til økonomiske forhold. Et økende gjeldsproblem er én av konsekvensen av dette.

Pr. I dag har Peder kun en beskjeden betalingsevne. Han er nå inne i en rehabiliteringsprosess med blant annet behandling for sin avhengighetsproblematikk. For en periode på 12 måneder, bes det om at renter stoppes, og at det ikke iverksettes flere tvangsinnkrevingstiltak som forverrer vår klients økonomiske situasjon ytterligere. ~~Det Peder trenger nå, er å bli skjermet for det som følger med økonomien, slik at han kan få ro til å konsentrere seg om arbeidet han nå må gjøre på andre livsområder.~~

- Men tilnærming/tekster som denne brukes enda av mange gjeldsrådgivere...

Hvorfor ikke skjerme rådsøker

- Gjeldsrådgivning, IKKE
 - Gjelds asyl
 - Gjeldsomsorg
 - Gjeldsvern
 - Gjeldsivaretagelse
- Hvis likevel skjerme rådsøker for gjeldskonsekvenser
 - Skjerming: Rådsøker opphører ikke å eksistere som økonomisk person
 - Noen må ta på seg ansvaret for fortløpende valg som gjelden krever
 - Dette langt utenfor kommunal gjeldsrådgivningstjeneste
 - Andre tiltak, f.eks. verge, vanskelig å få
 - Hvem melder seg til å svare for alt som uansett skjer i økonomien til en myndig økonomisk person som skal skjermes????
- Kreditorly ≠ passivitet
 - Krever stadig årvåkenhet fra skyldner
 - Dekningslovens vern mot for høye trekk
 - Intet effektivt vern mot tvangssalg av bolig etc.

Kontroll i ukontrollen – et eksempel

- **Heller dette!**

Jeg har nå kommet i en situasjon hvor jeg ikke kan betale til hver av dem jeg skylder penger, så mye som hver av dem har som minstebeløp. Det viktige for meg, er imidlertid å gjøre det jeg kan for å gjøre opp for meg.

Jeg har vært i rådgivning om gjeldssituasjonen min. Der har jeg fått vite at hvis jeg betaler det som er igjen etter husleie og et bestemt livsoppholdsbeløp, så vil dette være en betaling som er godkjent som det beste jeg kan bidra med. Det prinsippet jeg følger, er dekningsloven § 2-7, siste ledd. Hvilken betaling som kommer til hver kreditor, står i oversikten nedenfor (på neste lysbilde i vår sammenheng).

Det ville vært hyggelig om alle kreditorer ville akseptere denne betalingen som det beste jeg kan tilby nå. Men hvis noen ikke aksepterer, kommer jeg likevel til å betale på denne måten. Gjennom rådgivningen har jeg fått vite at hvis jeg fortsetter å betale som jeg har sagt, og en kreditor går til namsmannen for å få trekk, har namsmannen som oppgave å vurdere om jeg faktisk betaler etter dette prinsippet. Hvis namsmannen mener at jeg gjør det riktig, skal de ikke bestemme trekk i inntekten min. Da vil den betalingen jeg nå har begynt på, få lov å fortsette, og kreditor vil få trekkssaken i retur.

Dette er ikke noen endelig løsning på gjeldsproblemet mitt. Men det gjøres slik nå en periode, som en begynnelse på at jeg skal få tilbake kontrollen. Det tas sikte på å komme tilbake med et endelig løsningsforslag når jeg er klar for det.

Kontroll i ukontrollen – et eksempel

- Betale etter evne

Månedlige inntekter	
Brutto inntekt	35 000
Forskuddstrekk skatt	-10 400
Netto inntekt	24 600
Månedlige utgifter	
Husleie	9 300
Livsopphold	8 300
Sum bo- og livsoppholdsutgifter	17 600
Til gjeldsbetjening	7 000

Kreditor	Ute- stående	Andel	Måneds- betaling
A-Banken	120 000	20 %	1 384
B-Banken	270 000	44 %	3 114
C-Banken	217 000	36 %	2 502
Sum	607 000	100 %	7 000,00

Kontroll i ukontrollen – et eksempel

Forutsetninger for betalingsoppsettet:

- Skyldner eier ikke bolig
- Det er ikke høyere prioritert gjeld som skatte- og avgiftsgjeld, bidragsgjeld, straffebasert gjeld osv. Hvis det er slik gjeld, må dette betales først, og de andre vente.
- Det er ikke trekk i inntekt. Hvis det er trekk i inntekt, er det bare bra - gjeld blir dermed betalt på den måten!

Virkninger

- Hvis kreditorene krever mer enn beløpene i «månedsbetaling», er dette likevel en betaling en skyldner har rett til å tilpasse seg. Følges et slikt betalingsoppsett, kan kreditorer bli hindret trekk hos namsmannen
- Hvis skyldner svikter i betalingen, eks. pga. utgifter til spilling, har skyldner ikke brutt noen avtale, men likevel vist at han/hun ikke holder ord